

Késedelmes fizetés a magyar vállalkozások körében

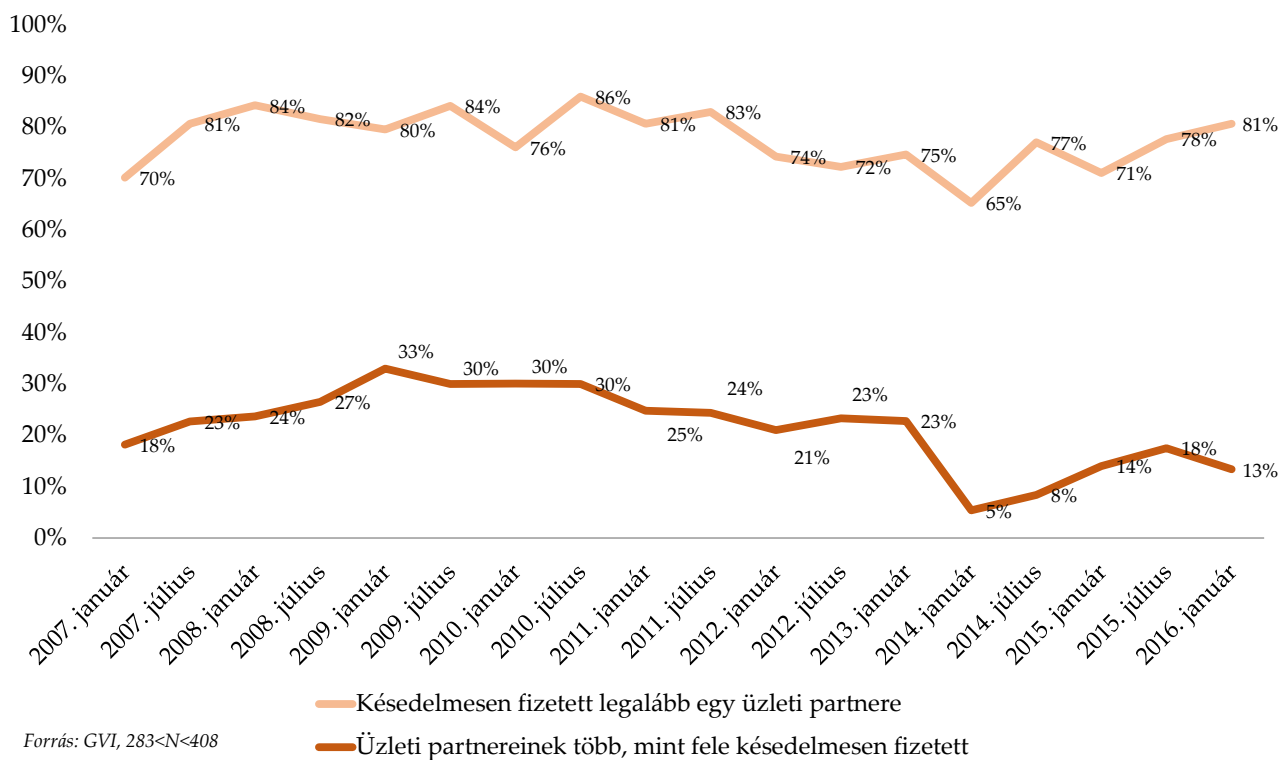
A Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet elemzésében a hazai vállalkozások késedelmes fizetéssel és lánctartozással kapcsolatos tapasztalatait vizsgálta. Az elemzés a GVI 2016. januári rendszeres negyedéves konjunktúra-felvételének adatain alapul, melynek részeként 400 hazai vállalkozást kérdeztünk a témában. Az eredmények alapján a vállalkozások 81%-ának legalább egy üzleti partnere késedelmesen fizetett 2015-ben, a válaszadók 45%-a pedig maga is tartozott beszállítóinak legalább egyszer a vizsgált időszakban. A késedelmes fizetések legnagyobb arányban a kisvállalkozások körében, illetve az építőiparban jelennek meg. Ugyanakkor az utóbbi évek eredményeivel összevetve az látható, hogy a cégek késedelmes fizetésekkel kapcsolatos helyzete javult: átlagosan csökkent a késedelmesen fizető üzleti partnerek illetve az értékesítésen belül késve befolyó összegek aránya, csökkent azon cégek aránya is, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt nem tudtak legalább egyszer időben fizetni a beszállítóiknak.

A késedelmes fizetés és lánctartozás témaköre rendszeresen megjelenik a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet negyedéves konjunktúrafelméréseiben, ami lehetőséget ad az eredmények összevetésére. Az alábbiakban a 2016 januári eredményeket és az elmúlt évekhez képest történt változásokat mutatjuk be.

A felmérésben megkérdezett cégek 81%-a rendelkezett legalább egy olyan üzleti partnerrel, amely 2015 második félévében

több alkalommal is késedelmesen fizetett, ami enyhe növekedést jelent az előző évek tapasztalataihoz viszonyítva. Ugyanakkor csökkent azon cégek aránya, melyek üzleti partnereinek több, mint fele fizetett késedelmesen, 2016 januárjában a cégek 13%-a, 2015 júliusában 17%-a, míg egy évvel ezelőtt a válaszadók 14%-a számolt be erről (lásd 1. ábra).

Késedelmes fizetést tapasztaló cégek aránya, 2007-2016

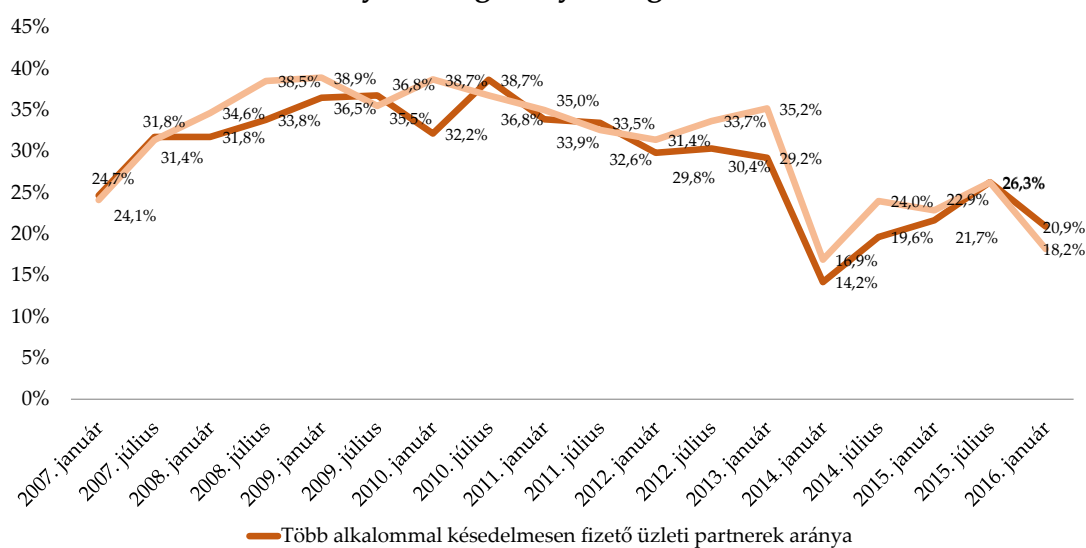

Az érintett cégek köre összességében hasonlóan alakult, mint az elmúlt években. A 50 fő alatt foglalkoztató kisvállalkozások 86%-a volt kapcsolatban késve fizető partnerrel, míg ágazatonként vizsgálva az adatokat elmondható, hogy a megkérdezett cégek közül az építőiparban, illetve a kereskedelemben működő vállalkozások találkoztak a leggyakrabban a jelenséggel, előbbiek esetében átlagosan partnereik 27%-a, míg utóbbiaknál átlagosan 21%-uk fizetett több alkalommal is késedelmesen. Emellett az eredmények azt mutatják, hogy a tisztán hazai tulajdonú cégek esetében átlagosan magasabb volt a késedelmesen fizető üzleti partnerek aránya (22%), mint a részben külföldi tulajdonú (14%) és tisztán külföldi tulajdonú cégek (19%) esetében. A jelenlegi, valamint várható üzleti helyzetét rossznak ítéző vállalatok esetében a késedelmesen fizető partnerek aránya

átlagosan magasabb volt (34 illetve 43%), mint azoknál a cégeknél, amelyek kielégítőnek (21 illetve 23%) vagy jónak (23 illetve 17%) ítélték aktuális és jövőbeni üzleti helyzetüket.

A megkérdezett cégek 80%-a esetében az értékesített termékek ellenértékének legalább egy része több, mint egy héttel a fizetési határidő lejárta után érkezett meg, az érintett cégek esetében pedig átlagosan az értékesítésből származó bevételeik 32%-a lett késedelmesen kifizetve. Az összes válaszadót vizsgálva elmondható, hogy a cégek átlagosan partnereik 21%-ánál tapasztaltak késedelmes fizetést, míg a fizetési határidőn túl befolyó összegek aránya az értékesítésen belül átlagosan 18% volt, mindez pedig csökkenést jelent az elmúlt két évben tapasztaltakhoz képest, különösen az utóbbi mutató esetében (lásd 2. ábra).

Késedelmesen fizető partnerek aránya és a fizetési határidő után befolyó összeg aránya átlagosan, 2007-2016

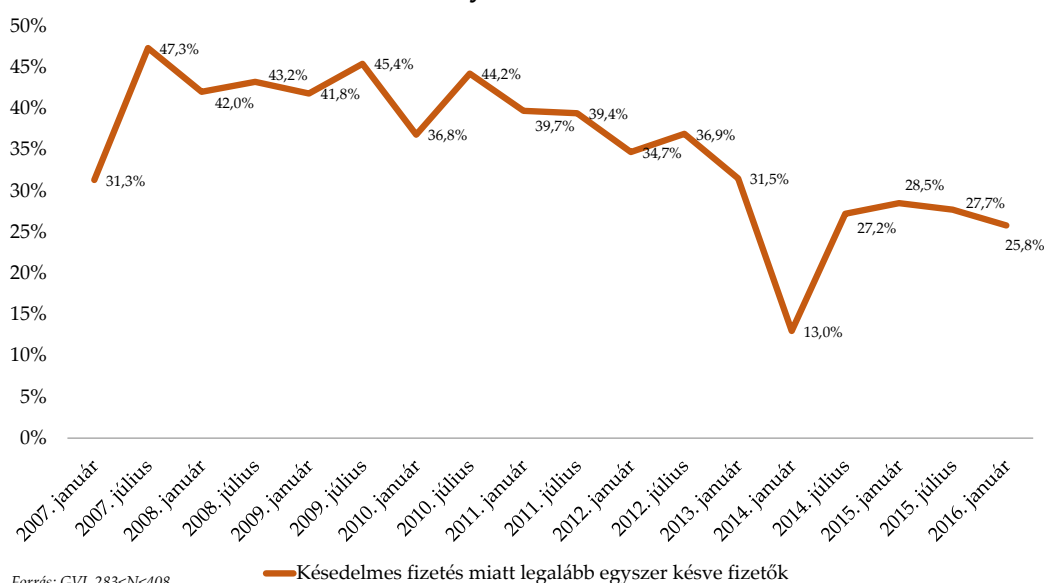

Forrás: GVI, 283<N<408

Szintén csökkent azon cégek aránya, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt nem tudtak legalább egyszer időben fizetni a beszállítóiknak. Míg az ilyen cégek aránya egy éve 29%, 2015 júliusában pedig 28% volt, 2016 januárjában a vállalkozások 26%-a válaszolta, hogy a megelőző egy évben előfordult ilyen eset (lásd 3. ábra). A lánc tartozást tapasztaló cégek aránya a nagyvállalatokat vizsgálva

lényegesen alacsonyabb, 13%-os, míg a kkv-k esetében 33%, csak a kisvállalkozásokat vizsgálva pedig 45% volt. Ágazatonként tekintve az építőiparban tevékenykedő válaszadók körében volt a legmagasabb azon cégek aránya, melyek üzleti partnereik késedelme miatt nem tudtak időben fizetni (33%).

Késedelmes fizetés miatt legalább egyszer késve fizető cégek aránya, 2007-2016

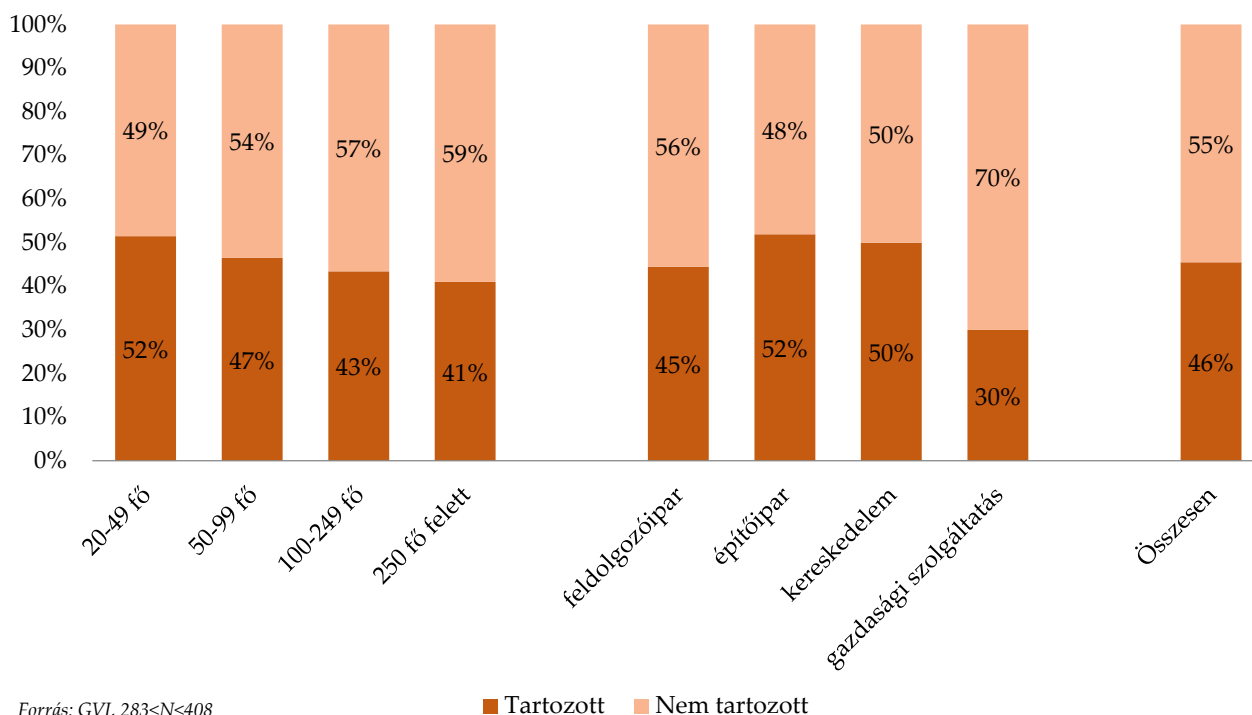
Forrás: GVI, 283<N<408

GHT 2016. július

Az elmúlt fél évben a megkérdezett cégek 45%-ával fordult elő, hogy legalább egyszer, egy vagy több beszállítójuknak csak késedelmesen tudtak fizetni, míg ez az arány egy éve hasonló,

44%, 2015 júliusában pedig némileg jobb, 41% volt. Az arány ebben az esetben is magasabb volt a kisvállalkozások illetve az építőipari cégek körében (lásd 4. ábra).

Az elmúlt fél év során tartozó és nem tartozó vállalkozások megoszlása létszám-kategóriánként és ágazatonként, 2016. január

Forrás: GVI, 283<N<408

■ Tartozott ■ Nem tartozott

A lánc tartozások okozta problémák súlya a felmérést megelőző három hónapos időszakban a válaszadó cégek 55%-a szerint nem változott, 12,3%-uk szerint csökkent, míg 7,3%-uk szerint nőtt. A lánc tartozás problémájának súlyosbodását érzékelő

vállalkozások aránya összességében csökkent az elmúlt évben tapasztaltakhoz képest (2015. január: 10%, 2015. július: 15%). A probléma súlyosbodását elsősorban a kkv-k (17,5%-uk) valamint a rossz üzleti helyzetről beszámoló cégek érzékelik.

A Brexit várható hatásai a magyar gazdaságra

Az Egyesült Királyságban lezajlott népszavazás eredménye sokkolta a világot. Ezt legszemléletesebben a font árfolyamának hirtelen esése mutatja. Az alábbi rövid elemzésben a Brexit (az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból) Magyarországot érintő potenciális hatásait, valószínűsíthető következményeit mutatjuk be, a témával foglalkozó hazai és nemzetközi irodalom alapján, elsősorban középtávra (5–8 év) koncentrálva. Jelenleg a népszavazás leginkább érezhető eredménye a pénzügyi és politikai életet uraló bizonytalanság. Ez, valamint a kilépés más úton érvényesülő hatásainak összessége valószínűleg szignifikáns GDP visszaesést fog eredményezni hazánkban idén és a következő években is.

A kilépés folyamata hosszas, jelen állás szerint több évig elhúzódó jogi és diplomáciai procedúra, ezért az igazán pontos, számszerűsíthető következtetésekre még várni kell; becslések azonban már most is adhatók. A következőkben bemutatjuk, hogy a folyamat milyen módokon lehet hatással a magyar

gazdaságra és társadalomra. Foglalkozunk az EU-s támogatások jövőbeli alakulásával, a brit-magyar kereskedelemmel, az Egyesült Királyságbeli magyar munkavállalók helyzetével, illetve a brit működő tőke magyarországi jövőjével.

EU-s támogatások

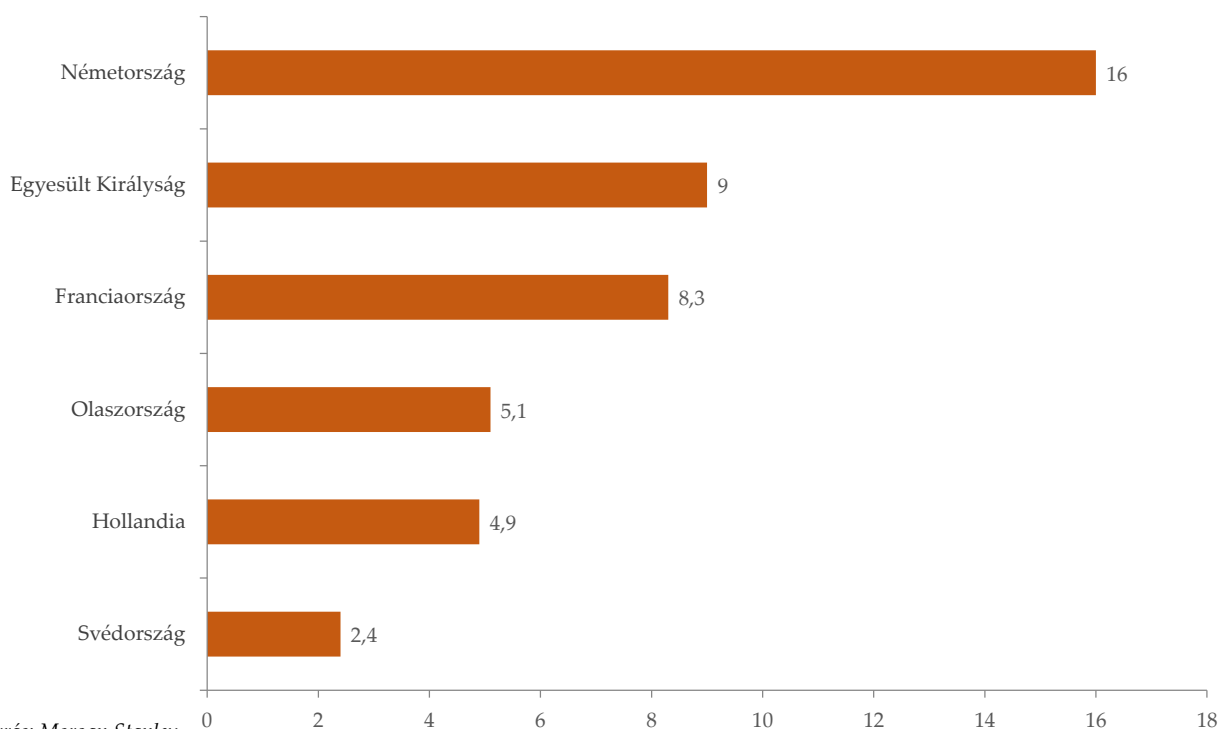
Az Európai Uniótól érkező, különféle támogatások mértékének várható megváltozása ezek közül az, amelyik talán a legnagyobb befolyással fog bírni hazánkra. Ez várhatóan minimális mértékben érinti a mostani (2016-2022) uniós költségvetési időszakot, de hosszabb távon nem hagyható figyelmen kívül.

Az Egyesült Királyság az EU egyik legjelentősebb befizetője (Németország után a második) volt eddig. Kérdés, hogy hogyan oldják meg a kieső bevételek által okozott hiányt: a többi nettó hozzájáruló (Németország, Franciaország, Hollandia, stb.) emeli-e fel a befizetéseit, vagy a haszonélvező országokba (köztük Magyarország) irányuló

kifizetések fognak csökkenni. A Magyarország számára elérhető EU-s források a bruttó hazai termék mintegy 4%-át teszik ki, ami régiós szinten a második legmagasabb érték. Ezért a források csökkentése rendkívül érzékenyen érintheti hazánk gazdaságát, és jelenleg ez tűnik valószínűbbnek.

Az uniós támogatásokra való érzékenységet megfigyelhettük a 2016 első negyedéves GDP adat esetében, ami három év után először csökkent a megelőző negyedévhez képest, meghatározó részben azért, mert az elérhető uniós alapokat nem az elvárt ütemben sikerült lehívni. Az EU-s támogatások tényleges csökkenése valószínűleg jóval komolyabb negatív hatással lenne Magyarországra.

Az EU költségvetésének legfőbb hozzájárulói (milliárd euró, 2016-2022)

Forrás: Morgan Stanley

Kereskedelmi kapcsolatok

Szintén jelentős kérdés az, hogy az Egyesült Királyság kilépésével hogyan változnak meg a két ország kereskedelmi kapcsolatai. Magyarország kis, nyitott gazdaság lévén ki van téve a külkereskedelem alakulásának. 2016 elején az importot 1,9%-át adja az Egyesült Királyságból származó termékforgalom, míg az oda irányuló kivitel az összes export mintegy 4%.

A Brexit természetesen nem azt jelenti, hogy ettől a volumentól eszne a két ország, de a kereskedelem alakulása nem elhanyagolható mértékben függ a kilépési folyamattól. Az arányokból ezzel együtt látható, hogy nem a legjelentősebb kereskedelmi partnerünkhöz fűződő viszony válik kérdésessé az események folytán. A Brexit azonban közvetett módon hatással lehet az ország többi külkereskedelmi kapcsolatára is.

Árfolyamváltozások és beruházott tőke

A kilépés talán legmarkánsabb és rögtön megmutatkozó hatása a font árfolyamának romlása a főbb valutákkal (euró, amerikai dollár) szemben. Ez kedvezően hat a behozatalra, de megnöveli a magyar export költségeit. Mivel esetünkben mind volumen,

mind érték szempontjából a kivitel a jelentősebb, hazánkra összességében negatív hatással van a font gyengülése. Az árfolyam-ingadozás várhatóan a szigetországból származó, Magyarországon felhasznált működő tőke beruházások alakulására is

hatással lehet. Régiós összehasonlításban nem kiemelkedő a Magyarországon befektetett brit tőkeállomány, de ennek 1-1,5 százalékpontos

változása is szignifikánsan befolyásolhatja egyes indikátorok (például a GDP) becslését.

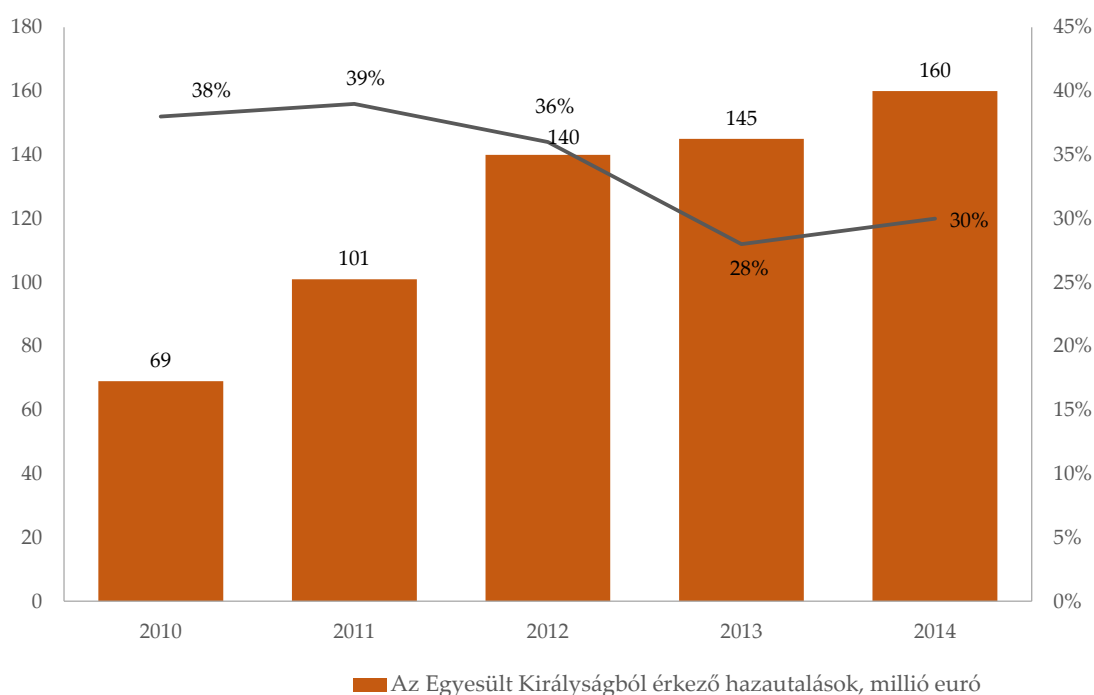
Magyar munkavállalók az Egyesült Királyságban

Figyelembe veendő szempont továbbá az Egyesült Királyságban munkát vállaló magyarok jövőbeli helyzete. Az Eurostat adatai szerint mintegy 2015-ben 87 ezer magyar állampolgár élt az Egyesült Királyságban (ez nem foglalja magában a tanulókat és az ingázókat). Nem tűnik valószínű kimenetnek, hogy kiutasítanak a jelenleg ott dolgozókat, hiszen szükség van rájuk, többségük hiányszakmákban helyezkedett el. Azonban könnyen elképzelhető, hogy jelentősen szigorúbb feltételekhez kötik majd a munkavállalási engedélyek kiadását. A közhangulatra jellemző bevándorlás-ellenesség, amely valószínűleg döntő szerepet játszott a népszavazás kimenetelében, nem tesz különbséget az európai uniós és a többi,

például Európán kívülről érkezett vendégmunkás között, tehát az ott élő magyarok ellen is irányul. A magyar vendégmunkások egyébként jellemzően betagozódtak a brit szakszervezetekbe, és kérdéses, hogy ott mennyire képesek az érdekeik érvényesítésére.

Az összes külföldről Magyarországra (haza)utalt jövedelem kb. egyharmada érkezik az Egyesült Királyságból. 2010 és 2013 között ez az arány 10 százalékponttal csökkent, ugyanakkor abszolút mértékben nézve dinamikus, emelkedő trend látható. A britek kilépését követően az arányosított érték csökkenése, abszolút értékben pedig az eddig emelkedő trend megtorpanása, stagnálása prognosztizálható.

Az Egyesült Királyságból hazautalt jövedelmek alakulása

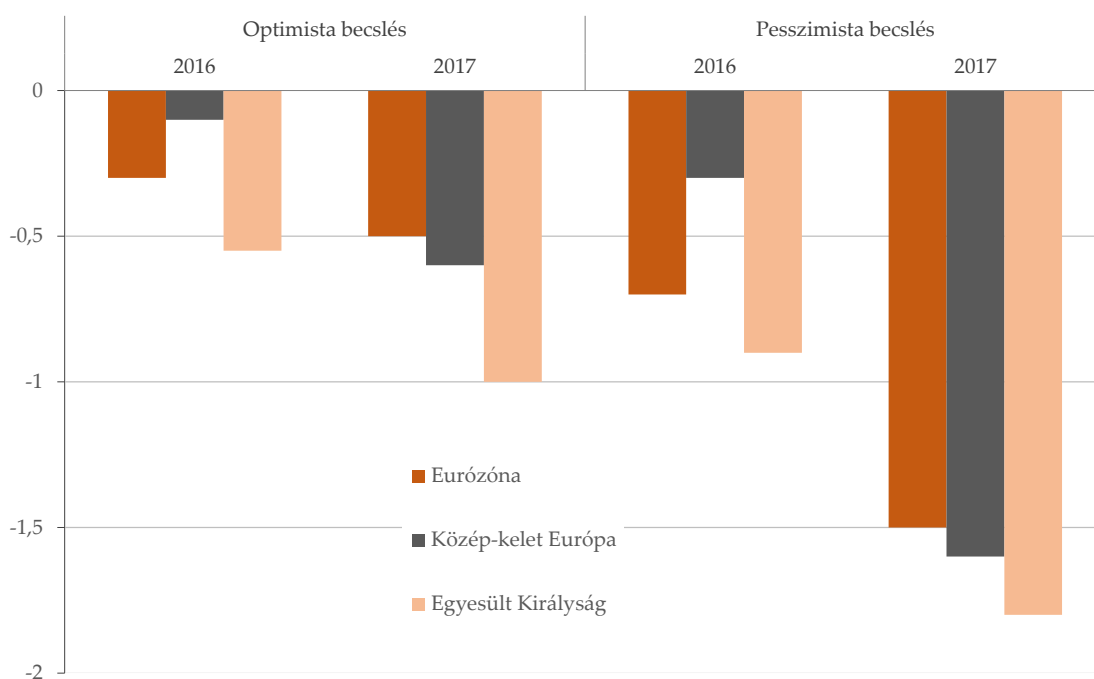
Forrás: Eurostat, KSH

Összegzés

E hatások várhatóan nyomon követhetőek lesznek a GDP alakulásában az elkövetkező évek során. Erre vonatkozó becslést készített a Morgan Stanley, mely az alábbi ábrán látható. Az elemző cég az idei magyar bruttó hazai

termék növekedésére vonatkozó prognózisát 3%-ról 2,4%-ra módosította a Brexit hatására, vagyis Magyarország esetében az ez évi közép-európai átlagnál markánsabb hatást valószínűsítenek 2016-ra.

A Brexit becsült hatása a GDP alakulására

Forrás: Morgan Stanley (2015)

Jelenleg a Brexit kapcsán a kilépést körülvevő bizonytalanság a legtöbb negatívum forrása. Ez az, ami az üzleti életben feszültséget okoz (ingadozó tőzsdérfolyamok), a beruházási döntések terén pedig passzivitást generál. Magyarország szempontjából fontos, hogy hazánk adóbesorolása feljavításának is gátat szabhat. Emiatt a regionálisan is alacsonynak tekinthető beruházási rátánk valószínűleg nem fog jelentősen emelkedni belátható időn belül.

A bizonytalanság káros hatásainak mérsékléséhez egy olyan döntéshozó szervre lenne szükség, amely képes a főbb kérdésekben határozott álláspontot képviselni, de ennek megjelenése csak őszre várható. Ezzel párhuzamosan felmerülő kérdés, hogy vajon a megmutatkozó hatások átmenetiek, vagy tartós hatást gyakorolnak a gazdasági rendszerre.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	A munkanélküliség változása (ezer fő)	(Jul)	-7	-3	-6
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jul)	53,7	53,5	54,5
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Jul)	108,3	107,5	108,7
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Jul)	103	101	102
USA	Philly Fed foglalkoztatási index	(Jul)	-1,6		-10,9
	CB fogyasztói bizalmi index	(Jul)	97,3	95,9	97,4
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jul)	52,9	51,6	51,3
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Jul)	49,9	50,0	50,0

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

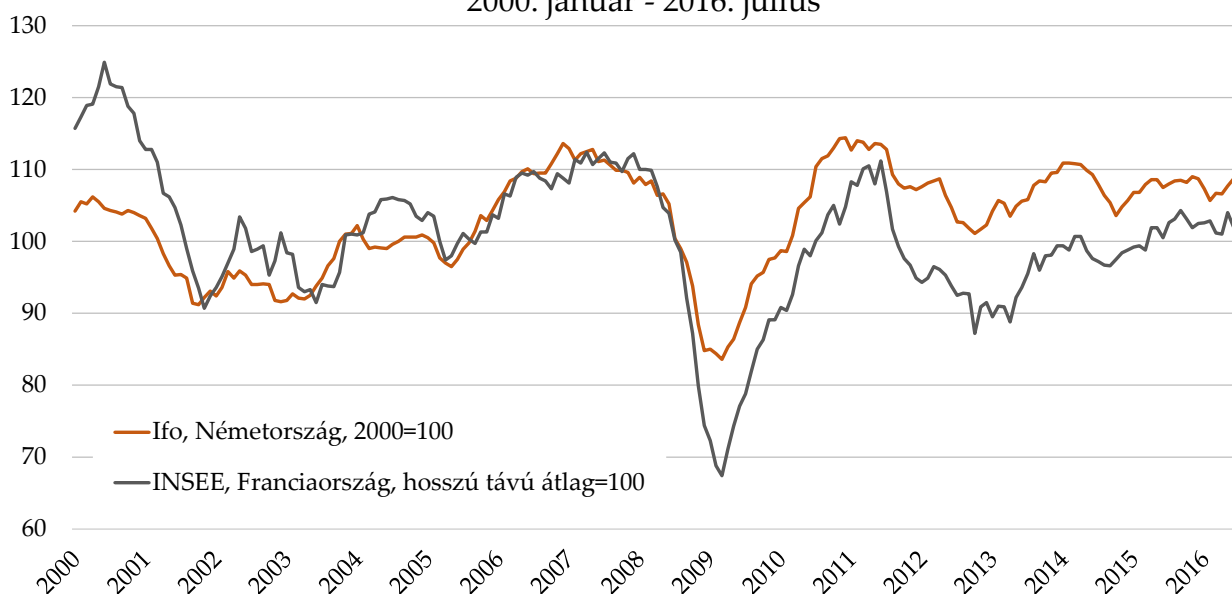
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

Ismét jól teljesített a német gazdaság: a vártnál nagyobb mértékben csökkent a munkanélküliek száma. Az előző havi emelkedés után esett feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) és az IFO üzleti bizalmi indexe is, de az előre jelzettnél kisebb mértékben. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index a várt csökkenés helyett nőtt. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index és a feldolgozóipari PMI is jól alakult, értékük az előre jelzettnél jobban nőtt. A kínai beszerzési menedzserindex, az előző hónapokhoz hasonlóan, gyakorlatilag stagnált.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2000. január - 2016. július

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Limbek Zsófia, elemző, MKIK GVI

Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI

Nagy János, gyakornok, MKIK GVI

Kompaktor Emília

Kutatásvezető:

Tóth István János, tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,

ügyvezető, MKIK GVI

e-mail: tothij@econ.core.hu

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2016. július, Budapest,

2016-08-05